

Redactor șef:
Chihai Jana

Colegiul de redacție:
Popenco Gabriela
Popa Corina

ADRESA NOASTRĂ:

OO "SOMATO"
Șevcenco 23 A,
Bălți, Moldova
tel/fax: 0 (231) 3 50 89
0 (231) 3 45 30
somato@somato.md
www.somato.md

Centru "ADVOCACY"
în sănătate mentală
Independenței 1,
biroul 424,
Bălți, Moldova
tel/fax: 0 (231) 2 02 66
advocacy@somato.md
www.somato.md

„Este nevoie, ca voi să fiți schimbarea, pe care vreți s-o vedeți în lume.”
(fără autor)

„Dacă, după cum se crede, libertatea și echitatea pot fi găsite în democrație, ele sunt obținute cel mai bine atunci când toată lumea participă pe cât e posibil la „administrare” .
(Aristotel)

„Educația este arma cea mai puternică, care poate fi utilizată pentru a schimba lumea.”
(Nelson Mandela)

„Pentru a salva democrația, oamenii trebuie să aibă simțul real al independenței, al respectului de sine și a propriei unicități.”
(fără autor)

„Votul este unul din rarele lucruri, când boicotul de protest complică problema în loc de a o simplifica.”
(Jan Auer)

„Lumea este un loc periculos, nu din cauza celor care fac rău, dar din cauza celor care văd pe cei ce fac rău și nu reacționează.”
(Albert Einstein)

„Responsabilitatea nu este doar consecința obligației politice sau celor care au fost numiți, sau aleși pentru a îndeplini o misiune concretă. Ea aparține fiecăruia dintre noi în mod individual. Pacea, de exemplu, începe în interiorul fiecăruia dintre noi. Când trăim o pace interioară, putem fi în pace cu cei care ne înconjoară”
(Dalai Lama)

ADVOCACY

în sănătate mentală

B | S | T The Black Sea Trust
for Regional Cooperation
A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

EMPOWERMENT SAU ABILITAREA CU PUTERE

„Umanitatea nu e alcătuită
din suma oamenilor, ci umanitatea
se creează din indivizi,
care trebuie să fie oameni”
(Dimitrie Gusti)

Dorința de a avea o societate incluzivă e o dorință firească. Așa o societate este acea, în cadrul căreia statutul de cetățean să devină o realitate, pentru toată lumea; unde persoanele cu dizabilități să se simtă liberi și egali în drepturi; unde persoanele cu probleme de sănătate mintală au demnitate și valoare socială, la fel ca toți ceilalți oameni; unde toți sunt născuți liberi și egali, în demnitate și drepturi.

O societate incluzivă trebuie să fie una de sprijin adecvat, pentru a ne asigura drepturi și șanse egale de afirmare, în viața individuală și socială și nu cea de milă sau de îngrijire permanentă (similară celei acordate bolnavilor).

Șansele persoanelor „sănătoase” și ale celor cu dizabilități nu sunt, în mod natural, egale. Rezultă că egalizarea acestor șanse trebuie să devină o valoare morală și o țintă de atins, conștientizată clar de întreaga societate.

...ТНВБД АР ДРЕПТ...
...ТНВБД АР ДРЕПТ...

Realizarea acestei dorințe presupune și un efort de creativitate umană. Societatea are obligația de a crea șanse egale pentru persoanele cu dizabilități, prin mijloace legislative, politico-administrative, organizatorice și tehnologice etc.

Aceasta presupune pregătirea și adaptarea continuă în toate sferile sau sectoarele vieții, pentru primirea și menținerea acestor persoane în „fluviul” de bază al vieții sociale. Drepturile generale și specifice ale persoanelor cu probleme de sănătate mintală trebuie să fie aplicate în așa mod încât să favorizeze dezvoltarea personalității, în orice domeniu.

Societatea are datoria de a oferi pentru persoanele cu dizabilități șanse egale

în:

- îngrijirea sănătății;
- educație;
- pregătire profesională;
- acces la piața muncii;
- participare la viața de familie;
- acces la cultură și informație;
- prezența în comunitate și participare liber consimțită la viața comunității;
- acces deplin în mediul comunitar;
- posibilitatea de a călători;
- acces la funcții politice și de conducere administrativă, pentru cei care dispun de capacitatea și performanța necesare, etc.

Și numai atunci, când persoanele cu probleme de sănătate mintală

- ❖ vor putea să se integreze pe deplin în societate, atunci când nu vor mai fi victime a stigmei și discriminării;
- ❖ atunci când vor putea să participe la luarea deciziilor, care le afectează nemijlocit viața;
- ❖ atunci când vor avea oportunitatea de a deveni activi și se vor implica din punct de vedere democratic în definirea și abordarea problemelor personale și a comunității din care fac parte pentru îmbunătățirea calității vieții;
- ❖ atunci când se vor simți pe deplin cetățeni activi ai societății;

atunci putem spune că trăim într-o țară democratică și incluzivă.

A fi cetățean activ este destul de important pentru noi toți. Îndeosebi, foarte important este și pentru persoanele cu probleme de sănătate mintală, dar totodată și foarte dificil.

- ❖ Este foarte important, pentru ca persoanele cu probleme de sănătate mintală pot și trebuie să fie implicate în deciziile care le influențează viețile lor.
- ❖ Este foarte dificil, pentru ca persoanele cu dizabilități nu știu cum să fie cetățeni activi. Mulți dintre ei nu au învățat niciodată să ia decizii, nici decizii neînsemnate și mici, nici decizii importante.

Decizii mici – ce să mănânci, ce muzică să asculți, cu ce haine să te îmbraci.

Decizii importante - unde să locuiești, cu cine să-ți partajezi viața, care sunt drepturile și responsabilitățile tale, atât ca individ, cât și ca membru al comunității.

Alegere

În majoritatea cazurilor, ceilalți din jur, apropiații, își i-au responsabilitatea asupra lor să ia aceste decizii pentru persoanele „în dificultate”, pentru ca pe termen scurt acestea par a fi mai sigure, mai ușoare, mai rapide și mai eficiente.

Dar pe termen lung... așa modalitate de luare a deciziilor impune persoanelor cu probleme de sănătate mintală dependență. Prin „ajutorul” dat lor, le luăm șansa de a învăța să ia decizii singuri, să participe activ la viața lor, să fie cetățeni activi în comunitatea lor și să fie **RESPONSABILI** de acțiunile întreprinse.

Respect

În majoritatea țărilor, deși poziția ideologică în raport cu drepturile individuale, împuternicirea (eng. empowerment) și participarea la procesele de decizie este clar delimitată în documentele politice, aceasta nu este reflectată însă în practică, începând cu activitatea sistemelor de educație până la activitatea societății civile.

INDEPENDENȚĂ

Pentru ca membrii grupurilor marginalizate și dezavantajate să poată participa activ la îmbunătățirea propriilor condiții de viață, ei trebuie să dobândească încredere în ei înșiși și să-și fortifice capacitatea de acțiune. Acest proces de dezvoltare a capacității, care ulterior duce la inițierea unor acțiuni colective ce produc schimbări se numește **EMPOWERMENT – ABILITAREA CU PUTERE**.

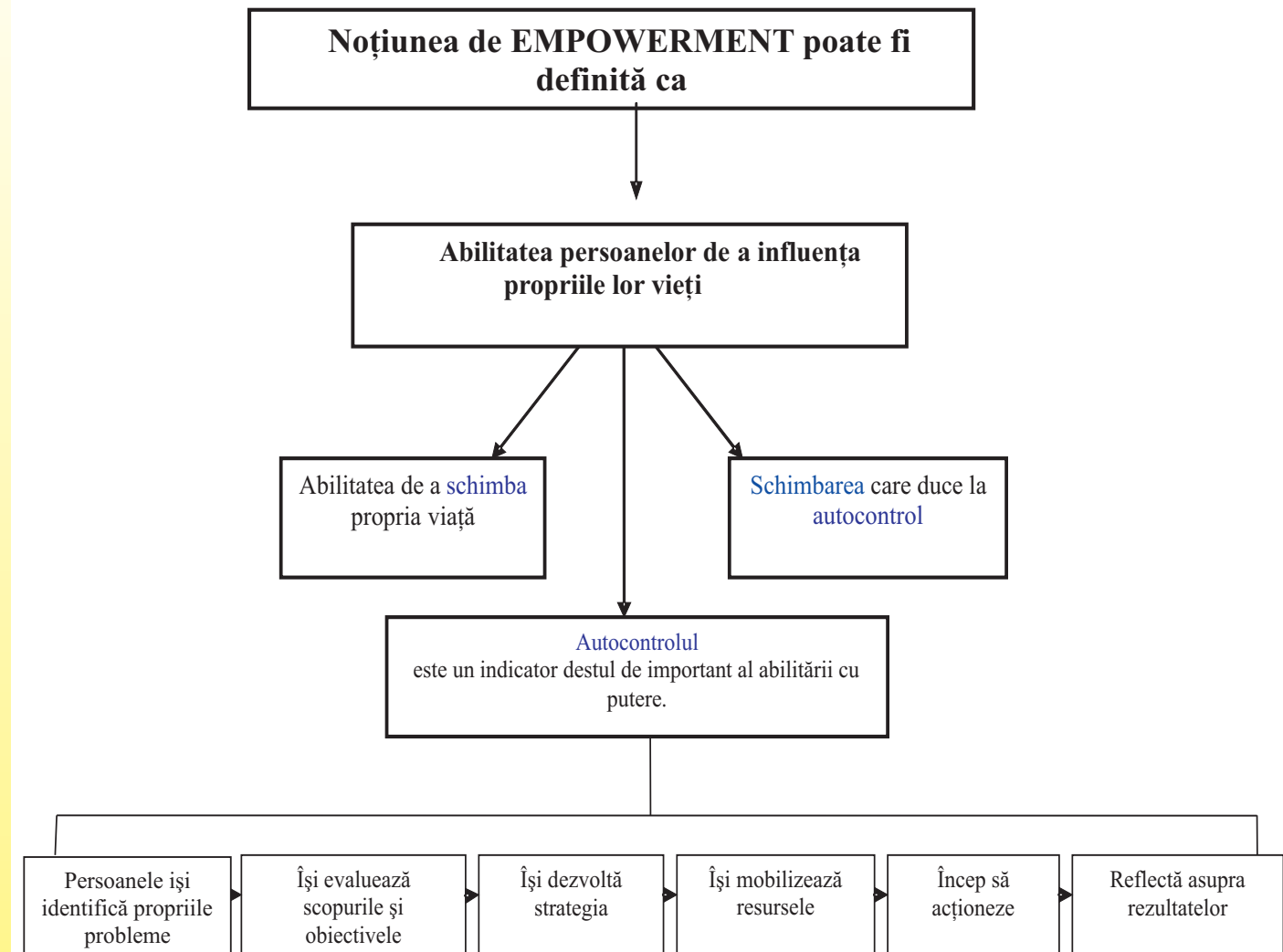
EMPOWERMENT este un termen care provine din limba engleză și care este foarte greu de tradus. În limba spaniolă **EMPOWERMENT** se traduce prin potenciacion, iar în limbile italiană și franceză se folosește termenul din limba engleză – empowerment. În limba română nu există un sinonim perfect pentru **EMPOWERMENT**.

EMPOWERMENT-ul:

presupune o schimbare la nivel personal, prin care oamenii își recapătă demnitatea și respectul față de sine;

este rezultatul sau consecința unei analize, conștientizări critice, care duce la înțelegerea, că șansele pe care le are cineva în viață, sunt prescrise de discriminări bazate pe anumite structuri de putere.

este o descoperire/revelație, care aduce cu sine încrederea și libertatea de a desfășura acțiuni care să aducă schimbări pentru obținerea justiției sociale.

EMPOWERMENT sau **abilitarea cu putere** este procesul de preluare a controlului asupra propriei persoane, asupra resurselor și ideologiei care determină puterea.

În ciuda popularității termenului, acesta are mai multe înțelesuri, unele dintre ele fiind uneori înșelătoare. Cele mai multe dintre definiții apar din experiențele de lucru cu grupurile social vulnerabile și cu comunitățile sărace de promovare a dezvoltării participative. Aceste definiții au unele trăsături comune, ce sînt utile pentru lucrul de advocacy. Ele combină scopurile de formare a încrederii cu cele de eliminare a barierelor ce susțin excluderea și limitarea puterii.

La fel, acest termen, permite și sprijină dezvoltarea prin propriile puteri a unor competențe personale și sociale relevante. Aceasta sporește încrederea în sine, ducând astfel la abilitatea persoanei de a se manifesta “emancipat” și cu mai multă siguranță în mediul de lucru și cel social.

EMPOWERMENT – (abilitarea cu putere) se referă la un șir de activități ce vizează ansamblul indivizilor pentru opunerea unei rezistențe colective, protestul și mobilizarea ce provoacă relațiile puterii de bază. Pentru indivizii și grupurile, în care clasa, casta, grupul etnic, sexul determină accesul la resurse și putere, abilitarea lor cu putere începe atunci când ei nu numai că recunosc forțele sistemice ce-i asupresc, dar și acționează spre a schimba relațiile de putere existentă.

EMPOWERMENT – (abilitarea cu putere) este prin urmare un proces orientat spre schimbarea direcției forțelor sistemice ce marginalizează persoanele cu probleme de sănătate mintală și alte sectoare dezavantajate într-un context dat.

De exemplu: abilitarea femeilor cu putere se definește ca “proces și rezultatul procesului” de:

- Punere în discuție a ideologiei cu privire la dominarea bărbaților și subordonarea femeilor;
- Abilitatea femeilor să câștige un acces și un control egal asupra resurselor (materiale, umane, intelectuale, financiare);

Abilitarea persoanelor cu probleme de sănătate mintală se definește ca procesul și rezultatul împuternicirii și include în sine mai multe aspecte:

- Fizic: control asupra propriului corp precum și protejarea împotriva abuzului (fizic, emoțional, sexual și economic);
- Economic: acces și control asupra stării sale financiare (acces și control asupra cheltuielilor și veniturii);
- Legal: respectarea drepturilor și participarea la luarea deciziilor;
- Organizațional și politic: autosuport, autorealizare și acțiuni comunitare,
- Îdeologic: sentiment, demnitate, credință.

EMPOWERMENT reprezintă o modalitate de lucru/muncă al unui grup (echipă, compartiment etc.) prin care fiecare membru al grupului este înzestrat cu puteri suficiente pentru a se “deschide” către ceilalți, a se angaja/implica la maximum în muncă și a oferi celorlalți tot ceea ce el are mai bun (cunoștințe, deprinderi, comportamente etc.)

Prin **EMPOWERMENT** ...

membrii organizației se simt responsabili nu numai pentru propria muncă ci și pentru buna funcționare a organizației, în întregime.;

în cadrul echipelor se colaborează între echipe pentru a-și ameliora permanent performanțele și a obține randamente tot mai ridicate;

„Toate acțiunile noastre ar trebui să se bazeze, din punct de vedere moral, pe **RESPONSABILITATEA** fiecăruia din noi față de ceva superior și mai important decât propria familie, propria țară, propria întreprindere și propria reușită personală. Este vorba de faptul de a fi prezent acolo unde toate faptele/acțiunile/inițiativele noastre sunt nu numai înregistrate odată pentru totdeauna ci și analizate/judecate/apreciate așa cum trebuie.” (Vaclav HAVEL).

Asumarea responsabilității de către fiecare persoană implicată – este o condiție necesare aplicării empowerment – ului.

A fi responsabil înseamnă:

- a viza permanent calitatea în tot ceea ce întreprinzi;
- a-ți ameliora permanent cunoștințele, deprinderile, comportamentul, atitudinile etc.;
- a-ți respecta permanent cuvântul dat altora, a comunica permanent cu membrii echipei din care faci parte, etc.

EMPOWERMENT-ul sau abilitarea cu putere este un proces ce implică descoperirea individuală și schimbarea. Cele mai multe discuții cu privire la abilitarea cu putere vorbesc despre ea ca un proces treptat de mișcare înainte.

Însă acest proces este departe de a fi de lungă durată, prezicător ori ușor. **Abilitarea cu putere** seamănă cu un dans ce face doi pași înainte și doi înapoi, înainte de a se mișca încet pe o spirală.